

"תפילת ערבית אין לה קבע"

שואל רבינו יונה: מדוע לא כתוב תפילת הערב כל הלילה?

ותירץ: כי אז לא היינו יודעים רק שתפילת ערבית רשות, עכשו שנכתב "אין לה קבע" יש במשפחות את שני הדברים:

- (א) תפילת ערבית רשות. (דקיימא לן כרבא, וזה המשמעות "אין לה קבע" – כי לפעמים מתבטלין אותה לצורך מצוה עוברת וכדומה)
- (ב) תפילת ערבית כל הלילה (וזה המשמעות "אין לה קבע" – אין לה זמן קבוע, אלא אפשר להתפלל כל הלילה [כנגד אברים ופדרים הקרבים כל הלילה])

דף כח.

"היו לפניו שתי תפילות אחת שלמנחה ואחת של מוסף"

בגמ' נחלקו איזה תפילה להקדים:

דעת חכמים - שמתפלל קודם מנחה ואח"כ מוסף שזו תדירה וזו אינה תדירה.

דעת ר' יהודה – שמתפלל קודם מוסף ואח"כ מנחה שזו מצוה עוברת וזו אינה מצוה עוברת.

ור' יוחנן פסק הלכה כדעת חכמים שמנחה קודמת למוסף.

שואל רבינו יונה (ועוד ראשונים): כיצד נוהגים ביוה"כ להתפלל מוסף קודם מנחה אם נספק הלכה שמנחה קודמת?

ו**כתב לתרץ בשם רבני צרפת**: שדין הקדמת מנחה למוסף נאמר רק במנחה קטנה אבל לפני זמן זה מותר להקדים תפילת מוסף.

אך הרבינו יונה הקשה על תירוצם: לא יתכן לומר שרק מנחה קטנה קודמת למוסף אלא ע"פ אף במנחה גדולה מנחה קודמת למוסף, מכך שרבי יהודה אמר שמתפלל מוסף קודם מנחה ור' יהודה לשיטתו שמוסף מצוה עוברת דעד 7 שעות ניתן להתפלל מוסף. ע"כ שדיבר על מנחה גדולה וא"כ גם רבן דיברו את אותו מקרה של מנחה גדולה. (ועיין שם עוד בדברי רבינו יונה)

לכן מתרץ רבינו יונה בשם רבו: שכל דין הקדמת מנחה למוסף זה דווקא שרוצה עכשיו להתפלל שניהם אבל כשלא רוצה להתפלל שניהם עכשיו אין דין הקדמה, והרי יוה"כ רוצה להתפלל מוסף קודם משום אריכותה ורק אחרי כמה שעות להתפלל מנחה אבל בזמן שלא נשאר זמן ביום ויכול רק להתפלל אחד מהם יתפלל מנחה.

תוס' ד"ה "הלכה": יש להקפיד להתפלל מוסף לפני 6 וחצי שעות כדי שיוכל להקדים מוסף לפני מנחה. משמע שאם מגיע זמן מנחה גדולה מקדים מנחה למוסף.

ר"י אומר: לא צריך להקדים תפילת מוסף לפני 6 וחצי שעות אלא כיון שכל דין הקדמת מנחה למוסף זה דווקא במקום שלא יכול לקיים שניהם אבל אם יש עוד שהות ביום להתפלל מנחה יקדים מוסף למנחה.

הרשב"א כתב: אם הקדים תפילת מוסף למנחה במקום שהיה עליו להקדים מנחה אע"פ שעשה שלא כדין יצא.